

CONTES PER PENSAR - Sèrie LA JOANINA I ELS SEUS AMICS

PODEN VOLAR ELS PEIXOS?

Text d'Angélica Sátiro
Il·lustracions d'Edgar Ramírez

#FPN

#quedatcasa

#joemquedoacasa

#coronavirus

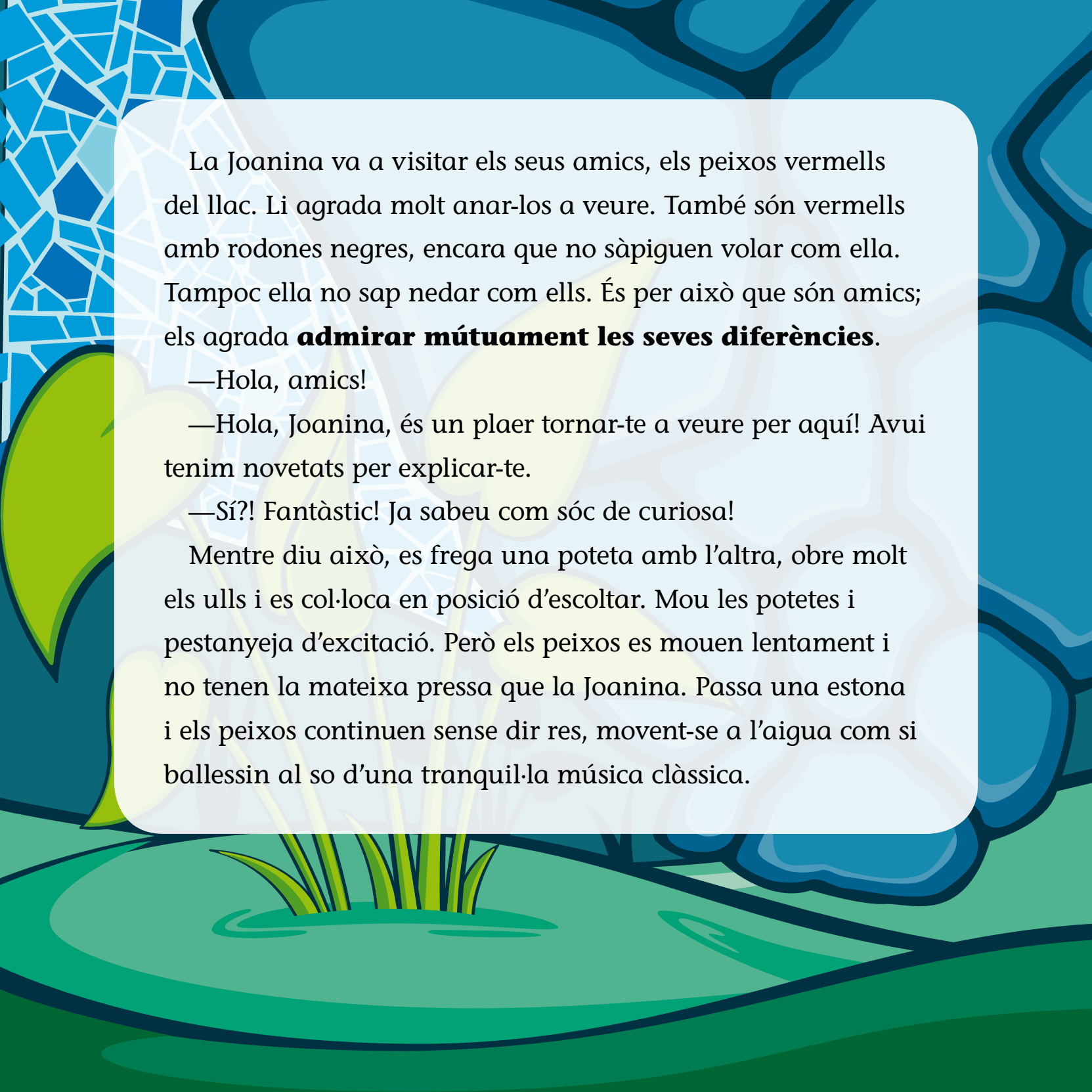
Sèrie LA JOANINA I ELS SEUS AMICS

PODEN VOLAR ELS PEIXOS?

Text d'Angélica Sátiro
Il·lustracions d'Edgar Ramírez

Octaedro Editorial

La Joanina va a visitar els seus amics, els peixos vermells del llac. Li agrada molt anar-los a veure. També són vermells amb rodones negres, encara que no sàpiguen volar com ella. Tampoc ella no sap nedar com ells. És per això que són amics; els agrada **admirar mútuament les seves diferències**.

—Hola, amics!

—Hola, Joanina, és un plaer tornar-te a veure per aquí! Avui tenim novetats per explicar-te.

—Sí?! Fantàstic! Ja sabeu com sóc de curiosa!

Mentre diu això, es frega una poteta amb l'altra, obre molt els ulls i es col·loca en posició d'escoltar. Mou les potetes i pestanyeja d'excitació. Però els peixos es mouen lentament i no tenen la mateixa pressa que la Joanina. Passa una estona i els peixos continuen sense dir res, movent-se a l'aigua com si ballessin al so d'una tranquil·la música clàssica.

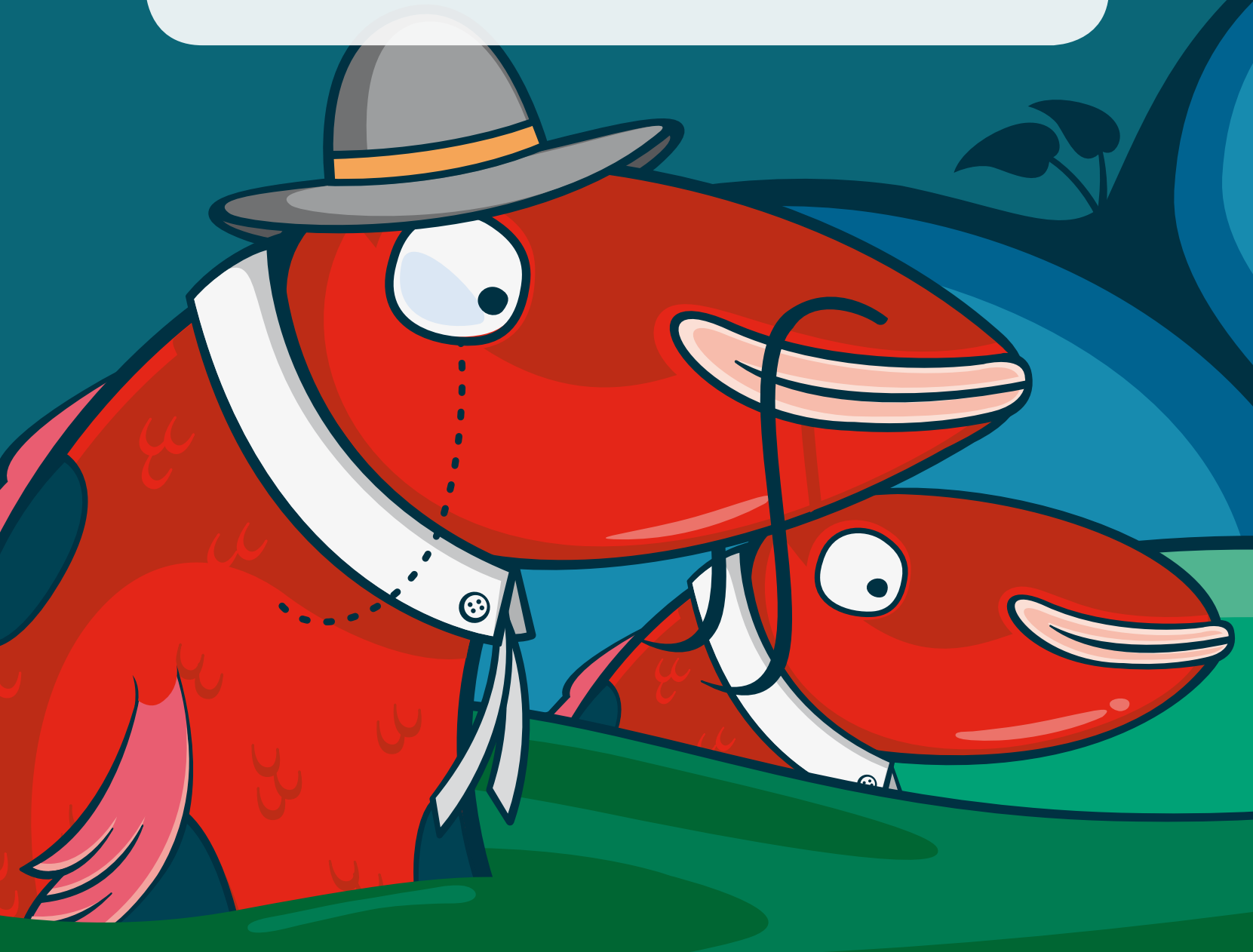
—Amiiiiics! Vull saber les novetats! —exclama la Joana amb inquietud.

—Calma, Joana, per què tens tanta pressa? Tens cap compromís?

—No, puc estar-me amb vosaltres tot el temps que vulgueu, però... però... —La Joana busca raons per explicar la seva pressa, però no les troba. Per tant, decideix esperar tranquil·lament, respectant el temps dels seus amics peixos, mentre admira el seu ball aquàtic.

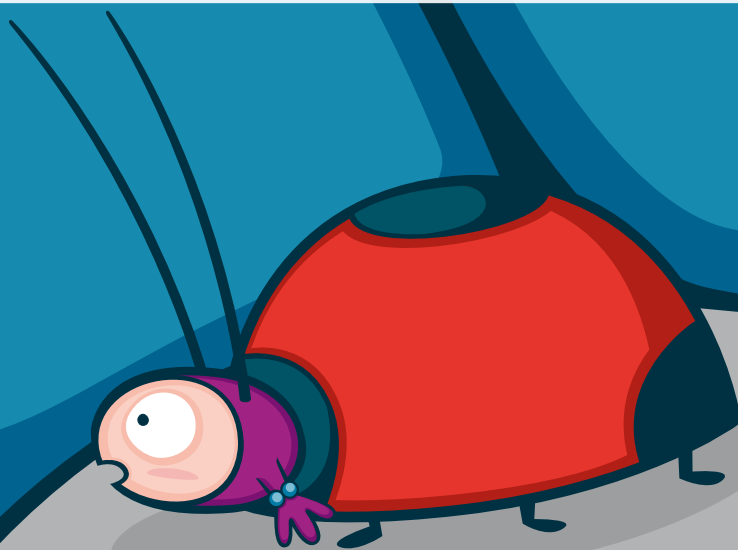

Per fi, sent unes veus que li pregunten alhora:
—Tu creus que els peixos poden volar?
—És clar que no. Jo puc volar, però vosaltres no podeu.
Vosaltres sou peixos, aleshores els peixos no poden volar.

Els peixos vermells del llac, que sempre parlen a cor, diuen:
—Tens raó quan dius que nosaltres no podem volar com tu, però... nosaltres no som els únics peixos del món.
—Què voleu dir? No ho entenc... Hi ha peixos que són com jo i poden volar? —En dir això, la **Joanina s'imagina a si mateixa com si fos un peix volador.**

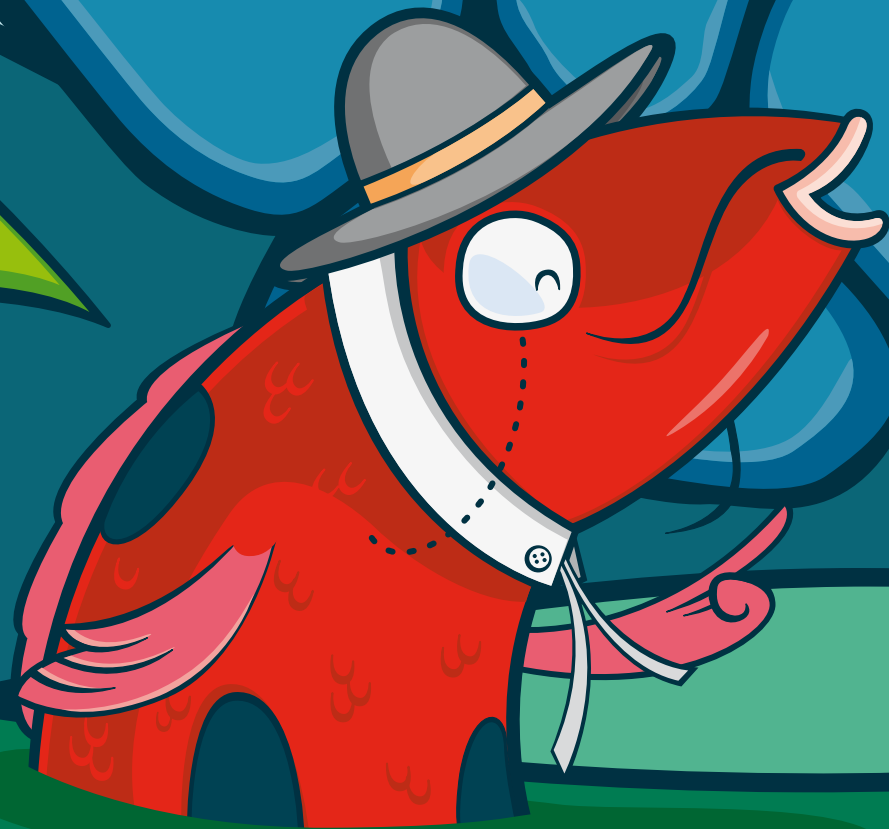

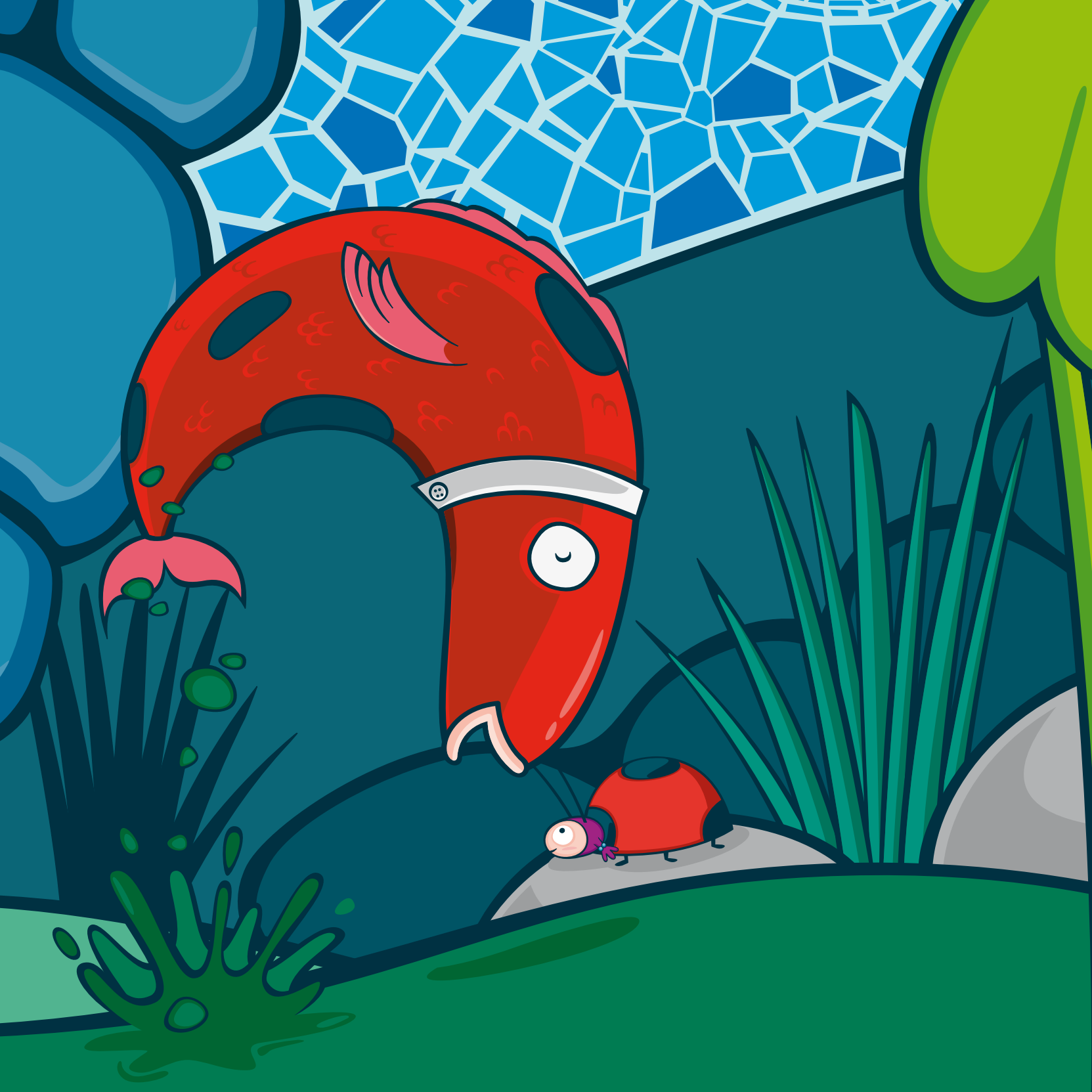
—Aquesta és la nostra novetat: hem rebut notícies d'uns cosins llunyans que ens parlen dels seus amics, els peixos voladors.

—Què? No m'ho puc creure... Com pot ser? On viuen? És possible conèixer-los?

—Quantes preguntes que fas, Joantina... Sabem que viuen molt lluny d'aquest llac, en un lloc que anomenen oceà. **Diuen que l'oceà és com un llac gegant que es mou molt.**

—Ahhhh... Jo em pensava que els peixos voladors vivien al cel...

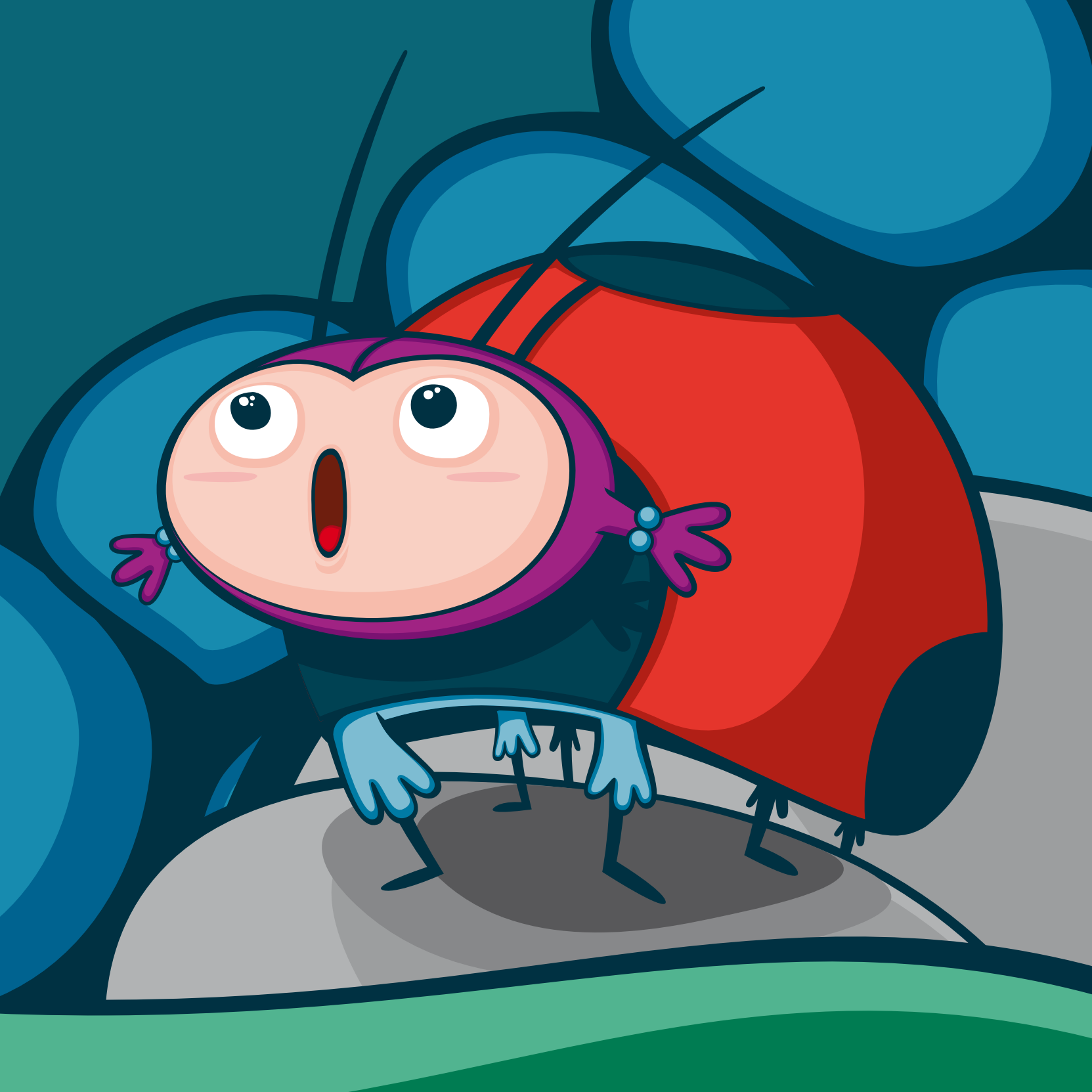

—Bé, diuen que, fa mooolts anys, un d'aquests peixos va saltar al cel i va esdevenir un estel. I com que els seus amics el trobaven a faltar, també van saltar, i junts van formar una constel·lació anomenada el Peix volador.

—Ohhhh —sospirà admirada la Joanina mirant cap al cel—. Podríem veure aquesta constel·lació ara mateix des d'aquí?

—No, Joanina, els estels només es poden veure de nit.

—Lavors, diré a la meva amiga Llúcia, la lluerna, que m'ajudi a veure aquests estels-peixos voladors.

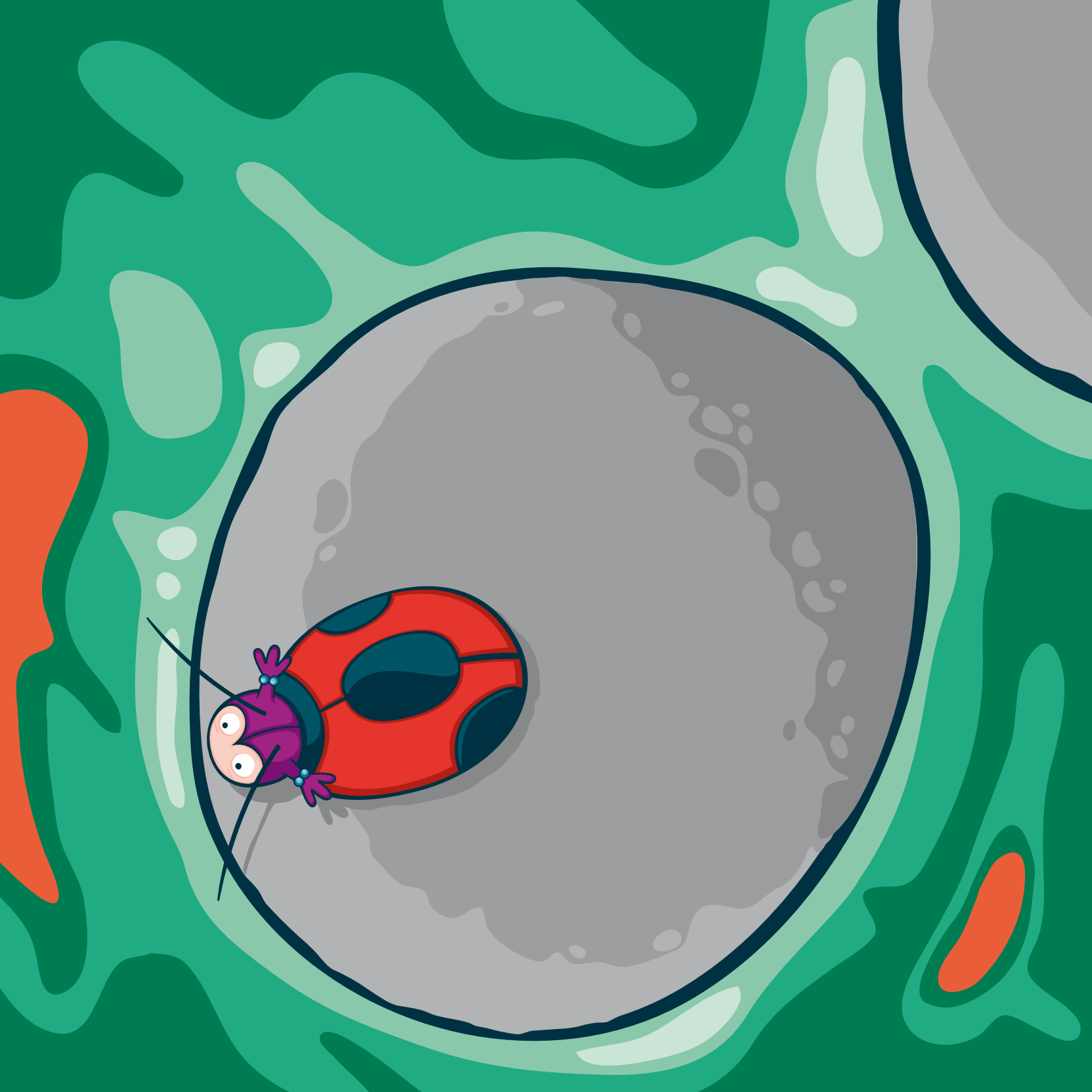
—I dels peixos voladors, ja no en vols saber res més?

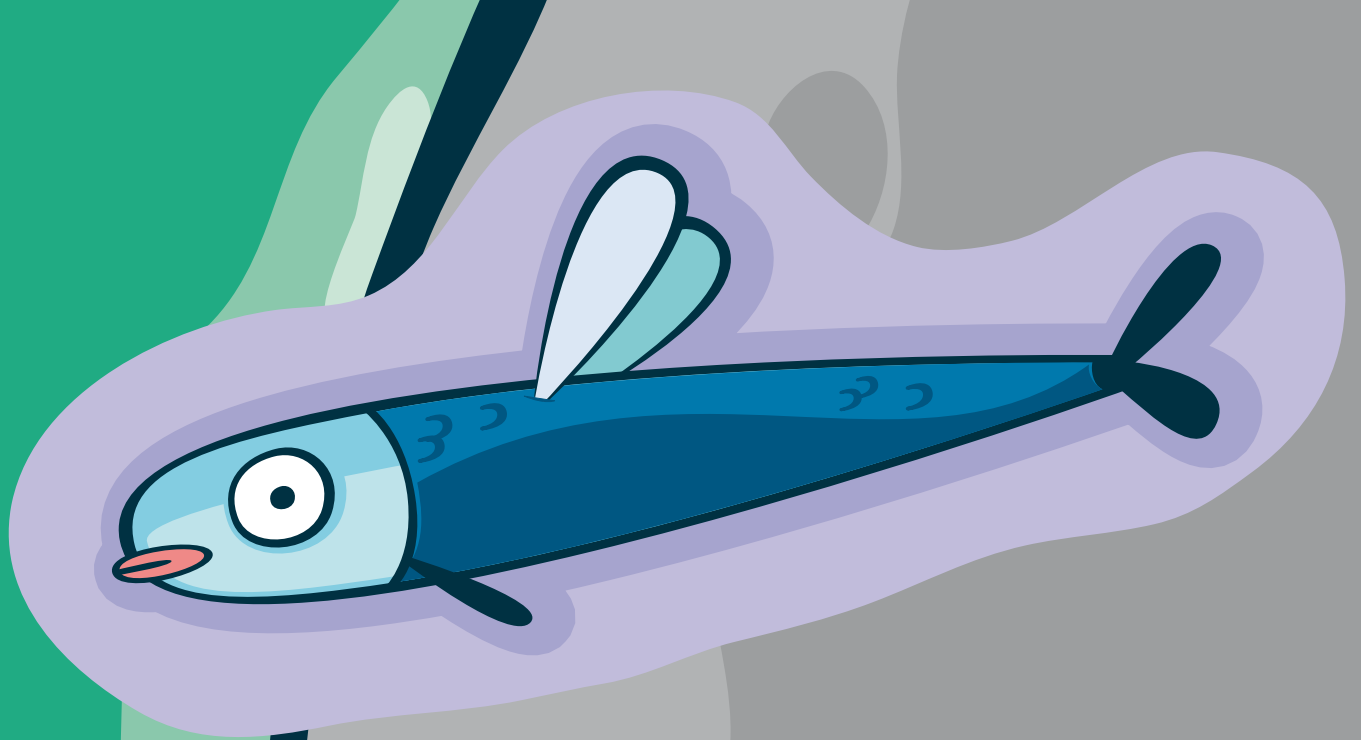
—Sí, és clar que sí! Si és tan gran el llac gegant anomenat oceà, com poden viure-hi els peixos voladors? Són tan grans com el llac gegant?

—No, Joanina, són peixos petits, però amb grans ales. Per això poden volar, però també nedar.

—I creieu que deu haver-hi també «joanines capaces de nedar sota l'aigua» en altres parts del món?

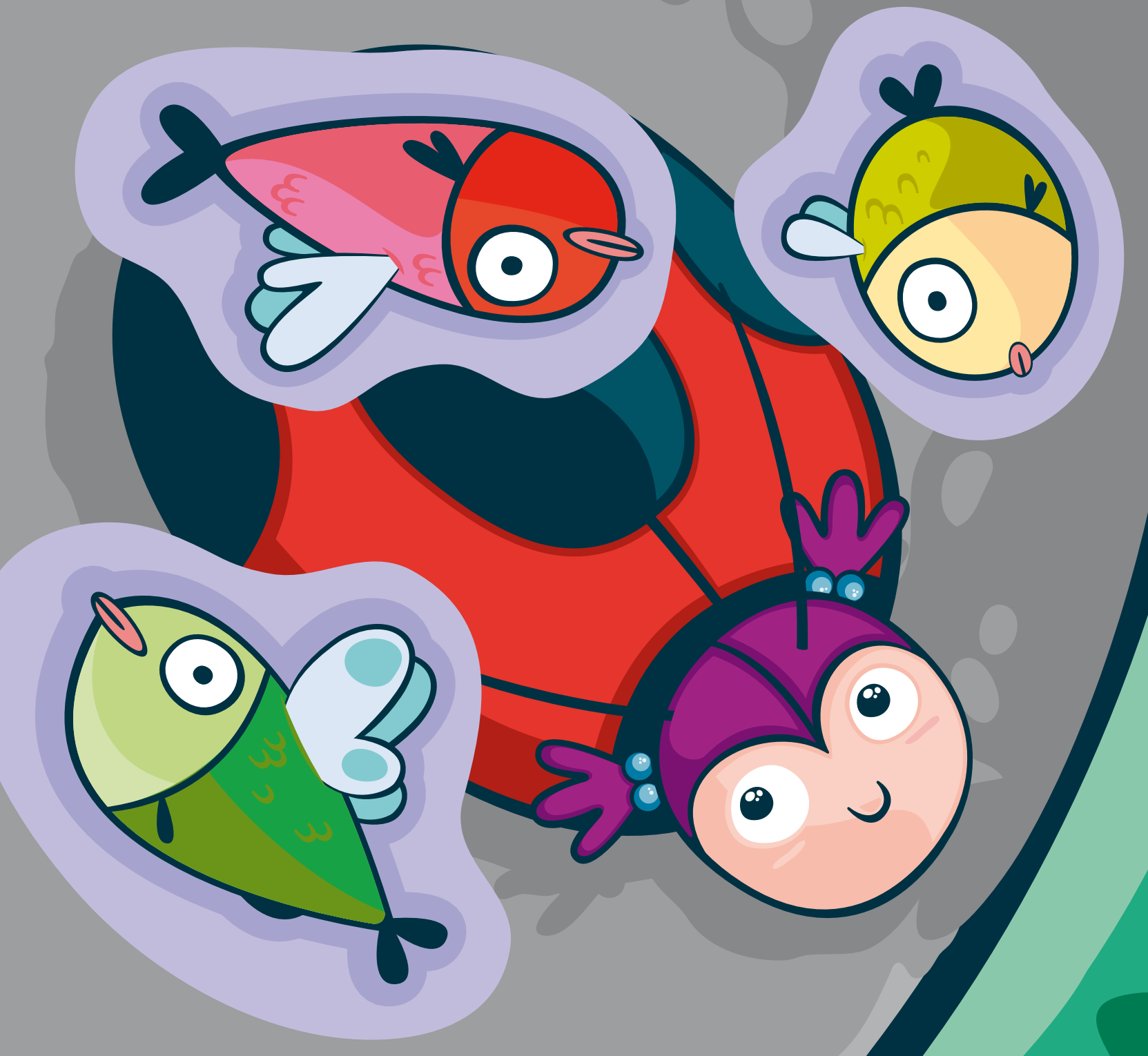
—Això no ho sabem, però ens agradarà que ens ho expliquis si descobreixes la resposta.

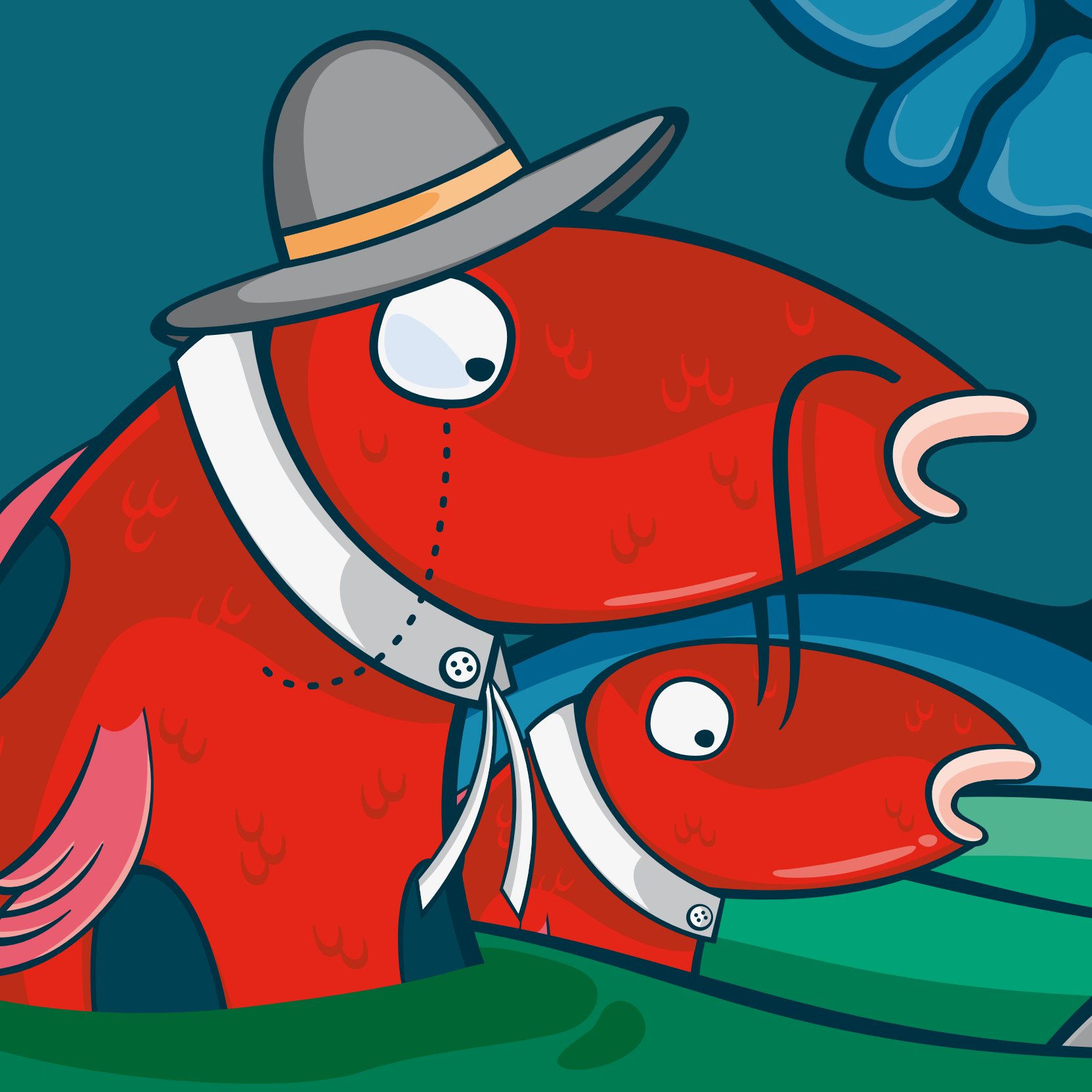

De nou, es va fer una pausa. Els peixos vermells del llac continuaven movent-se tranquil·lament, sense pressa. Mentrestant, **la ment inquieta de la Joanina imaginava diversos tipus de peixos** amb diferents classes d'ales, de formes i colors variats.

—També hem rebut unes altres notícies.

—I quines són? Després de saber que hi ha peixos voladors, em pregunto què més pot existir...

—Saps què és un desert, Joanina?

—No.

—Un desert és el contrari d'un llac.

—Com? No ho entenc.

—El llac és fet d'aigua, oi?

—Sí.

—Doncs el desert és fet de la falta d'aigua. És com si fos un oceà de sorra seca.

—I també hi ha peixos al desert...? Primer em dius que hi ha peixos voladors i ara que hi ha peixos que viuen fora de l'aigua...

—Doncs sí —diuen els peixos a cor, rient per la cara que fa la Joanina. La seva amiga és molt expressiva i fa ganyotes molt divertides quan està encuriosida.

—**Com és possible que un peix pugui viure en un lloc sense aigua?**

—Al desert hi ha petits racons d'aigua molt calenta i més salada que el mar. Allà hi viuen els peixos del desert, que s'anomenen *Cyprinodon macularius*.

—I on és aquest desert? És a prop del nostre jardí? Podria anar-hi a visitar aquests peixos?

—No, Joanina, aquest desert del qual parlen els nostres cosins és molt lluny d'aquí.

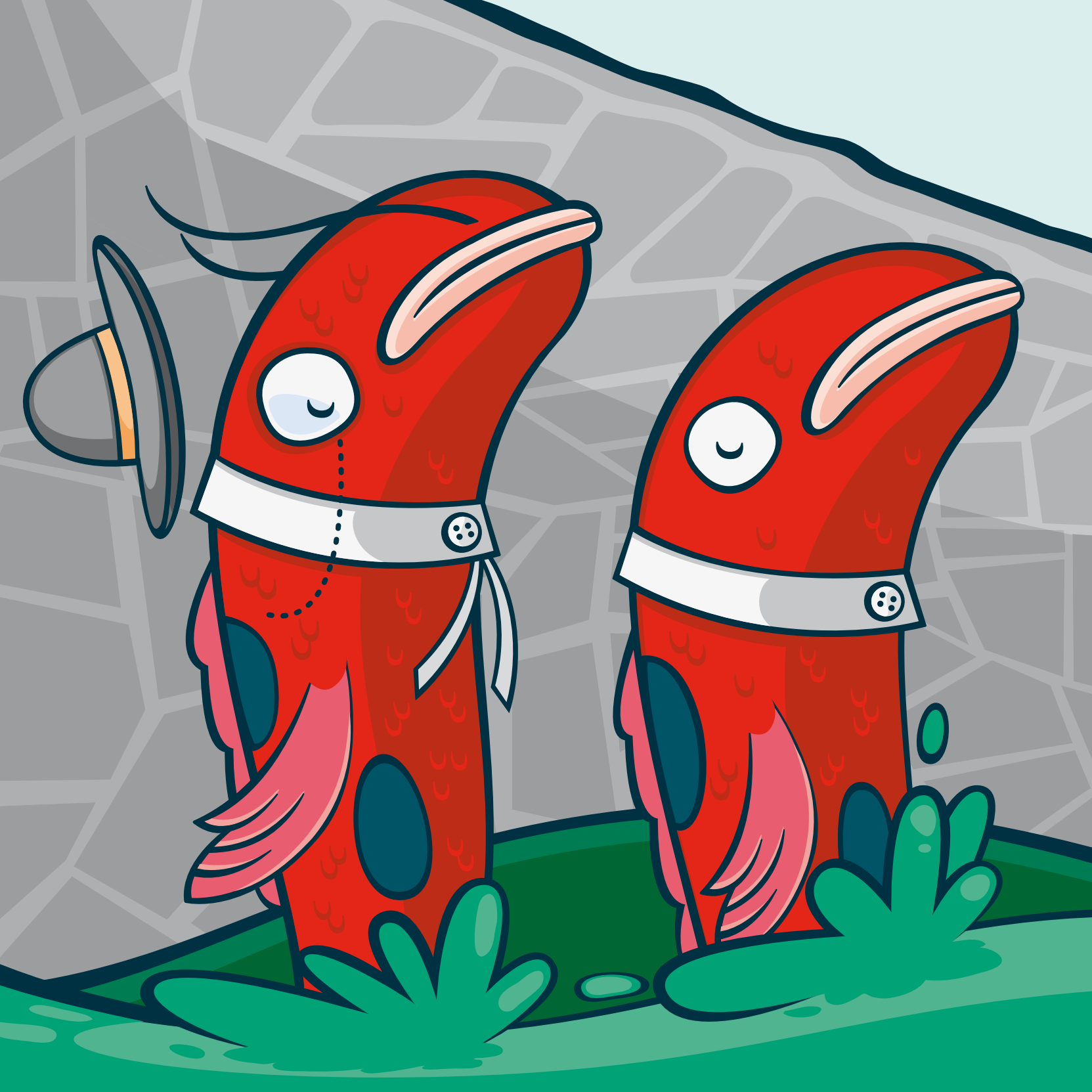
—On?

—A la Zona del Silenci, a Mèxic.

—La Zona del Silenci? Quin nom més curiós per a un desert... Tot i que... ja ho entenc. Vosaltres, els peixos, sou molt silenciosos, deu ser per això que els *Cyprinodon macularius* viuen allà.

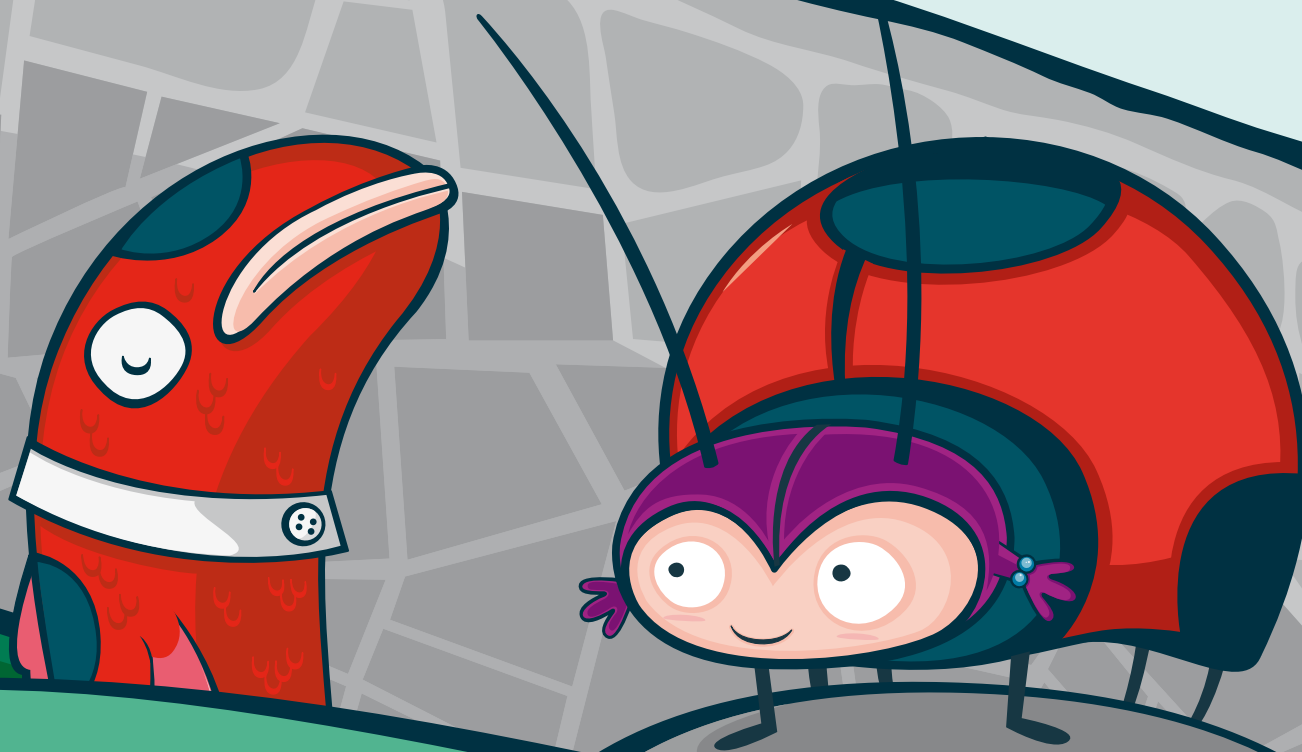
—No sabem per què es diu així, Joanina. Però tens raó quan dius que ens agrada el silenci. **Què et sembla si ara mateix compartim uns moments de silenci?**

I, tot seguit, el cor de peixos vermells del llac comença a ballar tranquil·lament en aquelles aigües límpides i cristal·lines. La Joanina els admira mentre els diu adéu amb les potetes. No diu res, però el seu cap no deixa de pensar en els peixos voladors, en els peixos del desert, en les constel·lacions de peixos. Uns i altres se li barregen. De sobte, s'atura i es pregunta:

—Com puc mantenir en silenci els meus pensaments?

PER A QUI ACOMPANYA ELS INFANTS EN LA LECTURA

Invitació a pensar

Llegir és una aventura meravellosa i els infants ho saben. És més! Abans de llegir les paraules, llegeixen les imatges. Quan els observem de més a prop, descobrim que llegeixen les flors, el cel, els animals, el carrer, les muntanyes, la platja, les persones i fins i tot els llibres! Per tant, val la pena deixar que «llegeixin» les il·lustracions i que s'animin a «llegir» el seu entorn a partir de la lectura d'aquest llibre. Els nens i les nenes estan interessats a aprendre els significats, com fan els filòsofs. Capten els sentits i per això llegeixen el món de la mateixa manera que ho fan els poetes.

Aquest llibre forma part de la Sèrie *La Joanina i els seus amics*, que s'inclou dins de la col·lecció «Contes per pensar». Aquest projecte uneix la literatura infantil a la proposta de filosofar amb nens i nenes. En els diferents contes apareixen qüestions que podem anomenar filosòfiques. És a dir, qüestions obertes que conviden a pensar. Aquesta part del llibre dedicada a les persones adultes fa evidents alguns d'aquests temes i planteja algunes activitats reflexives a partir d'aquests (en podeu veure la versió ampliada en la pàgina web www.octaedro.com). Evidentment no es pretén donar «una resposta correcta», sinó que es tracta d'explorar possibles respostes i plantejar-se noves preguntes a partir d'aquestes. Es tracta d'exercitar el fet de «jugar a pensar» creativament.

Sobre el personatge central i les seves amistats

La Joanina és com les nenes i els nens petits, cerca el sentit del món mentre mira d'entendre's a si mateixa. En aquesta sèrie d'històries es troba amb amics i amigues amb els quals dialoga, juga i es diverteix amb la meravella de descobrir el món i de descobrir-se.

Amb els peixos vermells del llac, viu aquesta «aventura reflexiva» que inclou temes interessants per investigar i dialogar. Els peixos són un col·lectiu que parla a cor i que reacciona conjuntament, no tenen noms individuals sinó de grup: *els peixos vermells del llac*. Són silenciosos, tranquils i els agrada moure's lentament.

TEMES PER INVESTIGAR

Els infants, com més amplien els seus coneixements, més recursos interns tenen per afrontar el món. Quan coneixen i anomenen el misteri del món, la seva realitat canvia, ja que amplien les seves possibilitats cognitives i el seu nivell cultural. Investigar és ampliar el que un sap i explorar allò desconegut. És una tasca tant reflexiva com creativa. Aquest conte és ple de temes que afavoreixen la recerca.

Oceà, mar, llac

Val la pena investigar aquest tema aprofitant que els peixos vermells viuen en un llac i parlen d'altres peixos que viuen en un oceà, a més de referir-se a l'aigua salada del mar. Aquest tema pot generar bones activitats interdisciplinàries i/o projectes amb coneixements científics, plàstics, literaris, etc. Hi ha pel·lícules i documentals interessants sobre aquest tema que val la pena veure amb els nens i les nenes.

Desert

Buscar informació sobre el desert pot ser una aventura cognitiva meravellosa: les seves formes de vida, les textures, els colors, les localitzacions geogràfiques, etc. Veure fotos i vídeos pot ajudar a ampliar la informació dels infants sobre el tema.

Zona del Silenci

La Zona del Silenci està situada entre Durango, Chihuahua i Coahuila (Mèxic), entre el paral·lel 26 i 28, en un lloc anomenat Vèrtex de Trino. S'anomena Zona del Silenci perquè les ones de ràdio no poden transmetre's normalment. Això passa només en algunes petites àrees ja que existeixen camps magnètics. Pot ser interessant buscar informació sobre aquesta regió:

- Els éssers que hi viuen.
- La seva extensió geogràfica.
- Els mites i les llegendes sobre aquest lloc.
- La necessària cura ecològica d'aquest lloc (el 1978 es va crear la Reserva de la Biosfera de Mapimí, sota la protecció del progra-

ma L'Home i la Biosfera de la UNESCO, l'Institut d'Ecologia, el CONACYT i altres organitzacions).

Peixos voladors

Existeix una setantena d'espècies de peixos voladors i tots es troben als oceans, especialment a les càlides aigües tropicals i subtropicals. Mesuren només uns 30 cm i la mida de les seves aletes pectorals, inusualment grosses, els permet volar i planejar distàncies de més de 50 m i arribar a velocitats en l'aire de 50 a 60 km/h. Els seus ous s'utilitzen de vegades al Japó, especialment per preparar el sushi. Buscar informació sobre la vida dels peixos voladors pot ser una bona experiència d'aprenentatge. A més d'investigar com viuen, es pot jugar a pintar dibuixos de diversos tipus de peixos voladors, fer peixos de plastilina, etc.

Peixos del desert

El desert és un ecosistema difícil d'associar a la vida en general i més encara a la vida aquàtica. Però no solament hi ha mamífers, aus i insectes, sinó que també hi ha peixos, granotes, gambetes i cargols petits. Els peixos són els *Cyprinodon macularius*. Val la pena buscar informació sobre la seva vida, la forma que tenen, etc.

TEMES PER JUGAR I DIALOGAR

Imaginar

La Joanina imagina en molts moments del conte. Amb els infants també es pot jugar a imaginar:

- Diferents tipus de peixos amb diverses classes d'ales, formes i colors variats.
- La barreja entre peixos voladors, peixos del desert i constel·lacions.
- La mateixa Joanina com un peix volador.

Dibuixar, fer maquetes i modelar plastilina són maneres manuals de registrar aquestes imatges.

Estar en el seu element (entorn), com un peix dins l'aigua

La Joanina queda molt intrigada amb el fet que existeixin peixos al desert. És interessant reflexionar amb els infants sobre aquest tema, per exemple, fent les preguntes següents, que poden ajudar a orientar la reflexió:

- Els peixos que hi ha al desert viuen en racons d'aigües molt calentes i salades. Podrien viure al desert si no hi hagués aquests racons amb aigua?
- Hi pot haver peixos que visquin sota terra?
- Els peixos poden viure dintre d'un armari?
- Els peixos podrien viure a la motxilla que fem servir per anar a l'escola?
- Podrien viure als arbres?
- Hi pot haver peixos que visquin a la Lluna?

Música clàssica

Es pot escoltar música clàssica tranquil·la amb els infants i parlar de les sensacions que els produeix.

Lentitud - tranquil·litat

Vivim en una societat que va sempre amb pressa, per això és important jugar a:

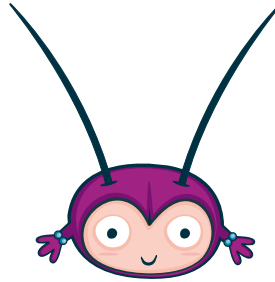
- Moure's lentament i amb tranquil·litat.
- Observar tots els moviments lents que hi ha al seu entorn.
- Dialogar sobre la lentitud.

Pensaments

Es pot dialogar sobre la pregunta final de la Joanina: «Com puc mantenir en silenci els meus pensaments?»

CONTES PER PENSAR
Sèrie LA JOANINA I ELS SEUS AMICS

Títol: Poden volar els peixos?
Autora: Angélica Sátiro
Il·lustrador: Edgar Ramírez

Primera edició: març de 2012

© Angélica Sátiro

© D'aquesta edició:
Ediciones OCTAEDRO, S.L.
C/ Bailén, 5 - 08010 Barcelona
Tel.: 93 246 40 02 - Fax: 93 231 18 68
www.octaedro.com - octaedro@octaedro.com

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos al CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

ISBN: 978-84-9921-255-5
Dipòsit legal: B. 7.586-2012

Traducció: Magalí Sirera
Il·lustracions: © Edgar Ramírez
Disseny i realització: Serveis Gràfics Octaedro

PDF DE DESCÀRREGA GRATUÏTA AMB MOTIU DE LA PANDÈMIA GENERADA PEL CORONAVIRUS COVID-19

#JO EM QUEDO A CASA

Poden volar els peixos? forma part de la sèrie La Joanina i els seus amics, de la col·lecció Contes per pensar, que inclou llibres per aprendre a pensar, entendre el món i conviure.

Aquesta sèrie, adreçada a nens i nenes de 3 a 5 anys, reuneix històries de la marieta Joanina, la qual, com les nenes i els nens petits, busca el sentit del món mentre procura entendre's a si mateixa. En les diverses històries, es troba amb amics amb qui dialoga sobre aquestes qüestions. En aquest cas, visita els peixos vermells del llac, un col·lectiu que parla a cor i reacciona conjuntament. Són silenciosos, tranquils i els agrada moure's lentament, a diferència de la inquieta Joanina.

Al final del llibre s'inclou un apartat adreçat als adults que proposa activitats i reflexions per tractar algunes de les qüestions plantejades en el conte.

Angélica Sátiro és escriptora i educadora. És especialista en temes com la filosofia per a infants i la creativitat en l'educació (www.angelicasatiro.net).

Edgar Ramírez és il·lustrador i dissenyador gràfic. Les seves il·lustracions per a llibres infantils destaquen per la seva simplicitat, el moviment i la qualitat estètica (www.edgaramirez.com).

#FPN

#quedatcasa

#joemquedoacasa

#coronavirus

CONTES PER PENSAR
Sèrie LA JOANINA I ELS SEUS AMICS

ISBN 978-84-9921-255-5

9 788499 212555